

DODATEK WĘGLOWY – INFORMATOR

I. Informacje ogólne

1. Czym jest dodatek węglowy

Dodatek węglowy to jednorazowe świadczenie w wysokości 3 tys. zł. Przysługuje gospodarstwu domowemu, w którym główne źródło ogrzewania zasilane jest paliwem stałym.

2. Komu przysługuje dodatek węglowy?

Dodatek węglowy przysługuje gospodarstwom domowym, które spełniają jednocześnie

następujące warunki:

- a) głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego wnioskodawcy musi być kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe,
- b) wskazane przez wnioskodawcę źródło ogrzewania zasilane jest węglem kamiennym, brykietem lub peletem zawierającymi co najmniej 85% węgla kamiennego,
- c) wskazane przez wnioskodawcę źródło ogrzewania musi być wpisane lub zgłoszone do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB), o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.

II. Skład gospodarstwa domowego i miejsce zamieszkania

3. Gospodarstwa domowe jednoosobowe i wieloosobowe

Przez gospodarstwo domowe, o którym mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym, rozumie się:

a) osobę fizyczną samotnie zamieszkującą i gospodarującą (gospodarstwo domowe jednoosobowe)

lub

b) osobę fizyczną oraz osoby z nią spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie z nią zamieszkujące i gospodarujące (gospodarstwo domowe wieloosobowe).

Prowadzenie wieloosobowego gospodarstwa domowego wiąże się ze wspólnym zamieszkiwaniem, gospodarowaniem (w tym wspólnym ponoszeniem kosztów paliwa czy wykonywaniem wspólnie obowiązków domowych) oraz pozostawaniem w faktycznym związku (współdziałanie w celu zaspokojenia wspólnych potrzeb życiowych).

W celu wyjaśnienia wątpliwości w zakresie pojęcia wspólnego gospodarowania, spośród wielu przykładów wyjaśnień na gruncie orzecznictwa sądów, można przytoczyć fragment jednego z wyroków Naczelnego Sądu Administracyjnego określającego definicję wspólnego gospodarowania: „Wspólnie gospodarować oznacza wspólne prowadzenie gospodarstwa domowego. Cechami charakterystycznymi dla prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego może

być udział i wzajemna ścisła współpraca w załatwianiu codziennych spraw związanych z prowadzeniem domu, niezarobkowanie i pozostawanie w związku z tym na całkowitym lub częściowym utrzymaniu osoby, z którą prowadzi się gospodarstwo domowe, a wszystko dodatkowo uzupełnione cechami stałości, które tego typu sytuację charakteryzują.

Na okoliczność wspólnego gospodarowania składają się różne elementy, jak ponoszenie kosztów i opłat za mieszkanie, opieka udzielana w chorobie, wykonywanie zwykłych czynności związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, dysponowanie wspólnym dochodem z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb życiowych.”(I OSK 1483/16).

4. Wiele gospodarstw domowych w jednym budynku/lokalu

W przypadku gospodarstw domowych jednoosobowych istotnym jest warunek samotnego zamieszkiwania i gospodarowania. Wobec tego nie można uznać, że w jednym lokalu mieszkalnym (bądź budynku jednorodzinnym) prowadzonych jest kilka jednoosobowych gospodarstw domowych. W przypadku deklarowanych kilku gospodarstw domowych (zarówno jednoosobowych, jak i wieloosobowych) zamieszkujących wspólnie w budynku jednorodzinnym (bądź w lokalu mieszkalnym), korzystających ze wspólnego źródła ogrzewania, podczas rozpatrywania wniosku nie można opierać się tylko na fakcie złożenia kilku oddzielnych wniosków. Wspólne ponoszenie kosztów ogrzewania wskazuje bowiem na fakt współdziałania w celu zaspokojenia wspólnych potrzeb życiowych. Wobec tego wydaje się niezasadne aby gospodarstwa te otrzymały oddzielnie kilka dodatków węglowych na wspólne źródło ciepła.

5. Czy wniosek o dodatek węglowy może złożyć osobno mąż i żona, jeżeli mają rozdzielność majątkową oraz jeżeli nie mają rozdzielności majątkowej?

Kwestia rozdzielności majątkowej nie ma znaczenia w procesie przyznawania dodatku węglowego. Decydujące jest czy małżonkowie wspólnie prowadzą gospodarstwo domowe i kwestia rozdzielności majątkowej nie powinna mieć przy tym znaczenia. Należy kierować się tutaj, wypracowaną w orzecznictwie, definicją gospodarstwa domowego, (np. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 lutego 2017 r. I OSK 1483/16 Wspólne gospodarowanie – definicja), na którą składa się zamieszkiwanie oraz gospodarowanie.

Ponownie warto przypomnieć, że oświadczenia wnioskodawcy składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń a organ rozpatrujący ma prawo sprawdzić informacje podane we wniosku i w przypadku uzasadnionych wątpliwości, wezwać wnioskodawcę do złożenia dodatkowych wyjaśnień, korzystając z zasady prawdy obiektywnej.

6. Członkowie gospodarstwa przebywający poza miejscem zamieszkania

W zakresie członków gospodarstwa domowego wieloosobowego przebywających z jakichś przyczyn poza tym gospodarstwem (np. za granicą, w szpitalu, w domu opieki społecznej, w więzieniu), ale nadal wchodzących w jego skład, wnioskodawca może wskazać ich we wniosku.

Należy podkreślić, że prowadzenie gospodarstwa domowego wiąże się nierozłącznie z faktem przebywania w lokalu (budynku jednorodzinny). Wobec tego nie sposób uznać, że dodatek węglowy mógłby być przyznany osobom przebywającym poza granicami kraju, bądź przebywającym w miejscach/ośrodkach zaspokajających ich potrzeby bytowe (nawet w przypadku pobierania odpłatności za świadczone usługi), do których zaliczyć można np. domy opieki społecznej, więzienia, klasztory, szpitale.

7. Najem oraz zamieszkiwanie w kilku lokalizacjach

Gospodarstwo domowe, które wynajmuje lokal mieszkalny lub któremu jest on używany może wnioskować o przyznanie dodatku węglowego – nie jest istotne kto jest właścicielem lokalu. Istotnym jest, że dla jednego lokalu nie może być złożony więcej niż jeden wniosek o wypłatę dodatku węglowego (np. złożenie dodatku przez najemcę oraz przez właściciela). Uprawnioną osobą do otrzymania dodatku węglowego jest ta, która faktycznie dysponuje lokalem i prowadzi w nim swoje gospodarstwo domowe (co w przypadku wątpliwości może być zweryfikowane np. poprzez żądanie przedstawienia umowy najmu). Jednocześnie przyjmuje się, że prowadzenie gospodarstwa domowego możliwe jest tylko w jednej lokalizacji. Wobec tego niedopuszczalne jest występowanie przez wnioskodawcę o wypłacenie kilku dodatków węglowych w związku z np. okresowym zamieszkiwaniem w kilku lokalizacjach (które mogą znajdować się w tej samej gminie bądź różnych gminach). Należy mieć tutaj na uwadze, że jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego gospodarstwa domowego (zgodnie z art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku węglowym).

8. Czy konieczne jest zameldowanie w miejscu prowadzenia gospodarstwa domowego aby otrzymać dodatek węglowy?

Nie jest konieczne zameldowanie w miejscu zamieszkania. Dla przyznania dodatku węglowego kluczową informacją jest faktyczne zamieszkiwanie i prowadzenie gospodarstwa domowego w danym miejscu, na obszarze gminy, do której składa się wniosek.

9. Czy dodatek węglowy przysługuje mieszkańcom domów wielorodzinnych, np. kamienic i bloków?

Dodatek węglowy przysługuje mieszkańcom budynków wielorodzinnych, w przypadku gdy dom ten ogrzewany jest paliwami stałymi – zarówno poprzez indywidualne źródła ogrzewania zainstalowane w lokalach jak i poprzez ogrzewanie centralne (z kotłowni węglowej) bądź z lokalnej sieci ciepłowniczej obsługiwanej przez kocioł węglowy. Każde gospodarstwo domowe w budynku wielorodzinnym powinno indywidualnie wystąpić o dodatek węglowy.

Uwaga: W przypadku gdy ogrzewanie budynku realizowane jest przez lokalną sieć ciepłowniczą, obsługiwaną z kotła na paliwo stałe w rozumieniu art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym, do wniosku należy załączyć oświadczenie właściciela lub zarządcy budynku o takim sposobie ogrzewania budynku zgodnie ze zgłoszeniem lub wpisem do centralnej ewidencji emisyjności budynków.

10. Czy przyznanie dodatku węglowego wymaga wydania decyzji?

Przyznanie przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta dodatku węglowego nie wymaga wydania decyzji. Jednak odmowa przyznania dodatku węglowego, uchylenie oraz rozstrzygnięcie w sprawie nienależnie pobranego dodatku węglowego, wymagają wydania decyzji.

11. Informowanie o przyznaniu dodatku węglowego

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta przesyła wnioskodawcy informację o przyznaniu dodatku węglowego na wskazany przez niego adres poczty elektronicznej, o ile został wskazany we wniosku o wypłatę dodatku węglowego. W przypadku gdy wnioskodawca nie wskazał adresu poczty elektronicznej we wniosku o wypłatę dodatku węglowego, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, odbierając ten wniosek od wnioskodawcy, informuje go o możliwości odebrania od tego organu informacji o przyznaniu dodatku węglowego. Nieodebranie informacji o przyznaniu dodatku węglowego nie wstrzymuje wypłaty tego dodatku.

12. Weryfikacja wpisu/zgłoszenia do CEEB oraz prawdziwości danych dotyczących źródeł ogrzewania

Zarówno gminy, jak i ośrodki pomocy społecznej, posiadają prawo do weryfikacji w Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) informacji dotyczących źródła ogrzewania wnioskodawcy (zgodnie z art. 2 ust. 15 oraz art. 3 ust. 2 ustawy o dodatku węglowym). W zakresie prawdziwości danych zawartych we wniosku (np. używanie jednego z wymienionych we wniosku i ustawie źródeł ogrzewania jako głównego źródła ogrzewania; zasilane tego źródła ogrzewania węglem kamiennym, brykietem lub peletem zawierającymi co najmniej 85% węgla kamiennego) należy mieć na uwadze, że oświadczenia wnioskodawcy zawarte we wniosku składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Jednocześnie należy pamiętać, że organ w przypadku uzasadnionych wątpliwości, co do informacji zawartych we wniosku może wezwać wnioskodawcę do złożenia dodatkowych wyjaśnień.

13. Wpis/zgłoszenie do CEEB a własność źródła ogrzewania

W zakresie wypłaty dodatku węglowego nie jest istotne, kto jest właścicielem źródła ogrzewania (właścicielem nieruchomości). Istotne jest faktyczne korzystanie przez gospodarstwo domowe wnioskodawcy z danego źródła ogrzewania wpisanego do CEEB.

14. Zakup węgla w związku z przepisami ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. (w cenie do 996,60 zł/t)

Zgodnie z art 2 ust. 5 ustawy o dodatku węglowym, dodatek ten nie przysługuje gospodarstwom domowym, które zakupiły węgiel po cenie nie wyższej niż 996,60 zł brutto za tonę od sprzedawcy na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 czerwca

2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw (Dz. U. poz. 1477)”. Należy mieć na uwadze, że we wzorze wniosku o wypłatę dodatku węglowego znajduje się stosowne oświadczenie wskazujące, że gospodarstwo domowe wnioskodawcy nie korzystało ani nie korzysta z opału zakupionego na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. Należy w tym miejscu podkreślić, że oświadczenia wnioskodawcy składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń, wobec czego podczas weryfikacji wniosku, zasadnym jest poleganie na kulturze oświadczenia i kierowanie się informacją zadeklarowaną przez wnioskodawcę w formularzu. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że zakup opału na zasadach przewidzianych przepisami ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. musiał zostać dokonany w okresie pomiędzy 28 lipca 2022 r., a 11 sierpnia 2022 r. oraz, że zakup ten wiązał się z wykonaniem szeregu dodatkowych czynności (np. przekazanie odpowiedniemu sprzedawcy deklaracji CEEB i złożenie stosownego oświadczenia), wobec czego nie jest możliwe nieświadome bądź przypadkowe zakupienie przez wnioskodawcę (bądź członka jego rodziny) opału, które skutkowałoby brakiem możliwości uzyskania dodatku węglowego. Należy w tym miejscu dodatkowo wskazać, że zakup węgla nawet poniżej ceny wynikającej z przepisów ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. nie wyklucza z możliwości uzyskania dodatku węglowego.

III. Sposób składania wniosku, terminy oraz wypłaty

15. Kto może złożyć wniosek o dodatek węglowy?

O wypłatę dodatku węglowego wnioskować może członek gospodarstwa domowego. W przypadku gdy wniosek o wypłatę dodatku węglowego dla gospodarstwa domowego wieloosobowego złożyła więcej niż jedna osoba, dodatek ten przyznawany jest wnioskodawcy, który złożył taki wniosek jako pierwszy (zgodnie z art. 2 ust. 4 ustawy o dodatku węglowym). Istotne jest, że jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego gospodarstwa domowego (zgodnie z art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku węglowym). W związku z tym, jedna osoba nie może wchodzić w skład kilku gospodarstw domowych – np. jedno dziecko może zostać wpisane jako członek tylko jednego gospodarstwa domowego.

16. Gdzie i jak złożyć wniosek o wypłatę dodatku węglowego?

Wniosek o wypłatę dodatku węglowego składa się w gminie właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej ten wniosek w terminie do dnia 30 listopada 2022 r. Wniosek składa się na piśmie lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2020 r. poz. 344). W przypadku złożenia wniosku o wypłatę dodatku węglowego za pomocą środków komunikacji elektronicznej wniosek ten opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub uwierzytelnia

z wykorzystaniem profilu zaufanego. Wzór wniosku jest jednolity dla wszystkich gmin. Jest on dostępny w urzędach gmin, można go również pobrać ze strony internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Obecnie elektroniczny wniosek o wypłatę dodatku węglowego nie jest dostępny na platformie usług ePuap.

17. Czy dodatek węglowy mogą otrzymać gospodarstwa domowe, które zakupiły węgiel wcześniej, jeszcze przed złożeniem wniosku?

Jedynym przeciwskazaniem do otrzymania dodatku węglowego jest zakup węgla w terminie pomiędzy 28 lipca br., a 11 sierpnia br., po cenie i od sprzedawcy wynikających z przepisów ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw (Dz. U. poz. 1477).

18. W jakiej formie zostanie wypłacony dodatek węglowy – w gotówce czy przelewem?

Dodatek węglowy można otrzymać przelewem na konto – we wniosku o dodatek węglowy należy wpisać numer rachunku płatniczego, na który zostanie przekazana kwota dodatku węglowego. Wskazany do przelewu numer rachunku nie musi należeć do osoby składającej wniosek o wypłatę dodatku węglowego. O innych możliwych formach wypłaty dodatku węglowego decydują lokalne uwarunkowania w gminie, w której rozpatrywany jest wniosek o wypłatę dodatku.

IV. Prowadzenie spraw związanych z dodatkiem węglowym

19. Weryfikacja danych zawartych we wniosku

Zgodnie z art. 2 ust. 15 ustawy o dodatku węglowym gmina zobowiązana jest do weryfikacji wniosku o wypłatę dodatku węglowego.

Należy wskazać, że weryfikując prawdziwość danych wskazanych we wniosku o wypłatę dodatku węglowego i dążąc do ustalenia stanu faktycznego, należy kierować się wszystkimi informacjami które znajdują się w zasobach gminy. Rozpatrując wniosek o dodatek gmina może brać pod uwagę m.in. informacje zebrane w wyniku:

- dodatków osłonowych;
- świadczeń socjalnych np. zasiłków stałych, okresowych, świadczeń 500+;
- deklaracji dotyczących wywozu odpadów;
- innych dostępnych dokumentów np. dokumentów skarbowych.

Dodatkowo, w przypadku powzięcia przez gminę wątpliwości przy rozpatrywaniu wniosku o dodatek węglowy, gmina może żądać przedstawienia dodatkowych dokumentów.

Przykładowo może być to żądanie przedstawienia deklaracji podatkowej, umowy najmu, orzeczenia o rozwodzie czy separacji.

Warto zaznaczyć, że w przypadku uzasadnionych wątpliwości, co do informacji zawartych we wniosku organ zawsze może wezwać wnioskodawcę do złożenia dodatkowych wyjaśnień. Należy mieć również na uwadze, że oświadczenia wnioskodawcy zawarte we wniosku o wypłatę dodatku węglowego składane są

pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń i w przypadku uzasadnionej wątpliwości konieczne jest zawiadomienie organów ścigania.

20. Stosowanie kodeksu postępowania administracyjnego (KPA)

Do spraw związanych z dodatkiem węglowym, mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (KPA).

Zgodnie z art. 3 ust 3 ustawy o dodatku węglowym w sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, 1491 i 2052 oraz z 2022 r. poz. 1301).

12. Wezwanie do uzupełnienia braków. W przypadku nieprawidłowego wypełnienia wniosku, braku podpisu lub niezłączenia wymaganych dokumentów, organ ma prawo do wezwania wnioskodawcy do jego poprawienia (w ciągu 14 dni) bądź uzupełnienia brakujących dokumentów (w terminie od 14 do 30 dni).

Powyższe wynika z art. 24a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych: „W przypadku złożenia nieprawidłowo wypełnionego wniosku podmiot realizujący świadczenia wzywa pisemnie osobę ubiegającą się o świadczenia do poprawienia lub uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.”, „W przypadku gdy osoba złoży wniosek bez wymaganych dokumentów, podmiot realizujący świadczenia przyjmuje wniosek i wyznacza termin nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni na uzupełnienie brakujących dokumentów. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.” Jednocześnie należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 35 § 3 KPA, załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, zaś w postępowaniu odwoławczym - w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania.